

Některé otázky obranné operace armády

Plukovník Rudolf Stuchel

Jistě ne nadarmo se v poslední době věnuje zvýšená pozornost otázkám obranné operace a boje. V několika minulých letech se všestranně rozpracovávala problematika útočné činnosti se zvláštním důrazem na počáteční období války. Tento zjev byl a je naprosto správný. Vždyť budoucí válka, podaří-li se jí imperialistům rozpoutat, s definitivní platností rozhodne o vítězství pokrokových sil v rozhořčeném boji jasně vyhraněného třídního charakteru. A k takovému vítězství je nezbytně nutná důsledná a nesmiřitelná útočná činnost všech našich sil a prostředků.

Tato skutečnost však v žádném případě nevyvrací fakt, že v průběhu všech válek docházelo a jistě bude i napříště docházet na určité části válčistiště k situacím, kdy je přechod k obranné činnosti nevyhnutelný. V zásadě to bude tehdy, podaří-li se nepříteli v určitém pásmu získat převahu a iniciativu, nebo když okamžitý přechod do útočné činnosti nebo pokračování v útoku nebude výhodné či možné z hlediska možností a celkového zámyslu útočné operace.

Přecházet do obrany můžeme s cílem:

- udržet důležitý prostor menšími silami a tím vytvořit výhodné podmínky pro útok silného úderného uskupení na strategicky důležitém směru;
- při počátečním neúspěšném střetném sražení zastavit útok větších sil nepřítele, vytvořit podmínky pro jejich zničení a tím zabezpečit další úspěšnou útočnou činnost všech našich sil;
- nedovolit nepříteli využít výsledků jeho jaderných úderů a přes vzniklé vlastní ztráty zastavit útok nepřítele do doby možného přechodu vlastních sil do dalšího útoku;
- bránit hranice s neutrálním státem a nedovolit tak nepříteli získat výhody z překvapení při narušení této neutrality.

Mohou být i jiné důvody, pro které bude muset část našich sil přejít do obrany.

Přecházet do obrany budeme jak podle předem připraveného zámyslu bojové činnosti, tak v průběhu útočné činnosti. Jsem však toho názoru, že právě v podmínkách středoevropského válčistiště téměř vždy půjde o přechod do obrany v průběhu útočné činnosti; půjde tedy o obranu vynucenou, spěšně zaujímanou a dočasnou s cílem vytvořit podmínky pro nejrychlejší pokračování v útoku.

V této souvislosti chci vysvětlit význam slov „dočasná obrana“. To neznamená, že obrana bude méně odolná a jakási „provizorní“. Pro jednotky, přecházející do obrany, má význam jen co do délky času jejího vedení, ale v každém případě ne co do její kvality. Pro bránící se jednotky je každá obrana v zásadních svých vlastnostech stejná.

Soudíme-li, že budeme téměř vždy přecházet do obrany v průběhu útočné operace, pak tento závěr bude mít rozhodující vliv na charakter obranné činnosti a umožňuje nám tak uvědomit si řadu činitelů, určujících způsob organizace a vedení obrany.

Kromě jiných to jsou:

- nepříteli se podařilo získat na úderném směru dočasnou iniciativu v bojové činnosti,
- vzájemný poměr sil a prostředků bude ve prospěch nepřítele,
- přechod do obrany se bude zpravidla uskutečňovat v situaci, kdy naše vojska budou v útočné sestavě a v dotyku s nepřítelem, který bude též v útočné sestavě,
- čas vymezený k organizaci všech opatření obrany bude zpravidla velmi krátký,
- u vojsk, nuceně přecházejících do obrany, bude vždy snaha co nejdříve pokračovat vlastními silami v útočné činnosti.

Rozebereme-li tyto závěry (kterých je přirozeně daleko více, ale z nich zde uvedené mají podle mého názoru rozhodující vliv), vyplynou nám některé důležité zásady. Při stanovování jednotlivých zásad je nutné vycházet z komplexního hodnocení všech hlavních vlivů, neboť jen tak můžeme dojít ke správným závěrům.

Ve svém příspěvku chci rozebrat vliv těchto činitelů v podmínkách spěšně zaujímané obrany na otázky operační sestavy vojsk, použití jaderných zbraní v souvislosti s poměrem sil a prostředků, na otázky protitankové obrany a nakonec na nutnost ženižního budování obrany.

Vycházíme-li ze zásady, že konečného cíle války je možno dosáhnout jen rozhodnou útočnou činností, pak k obraně může dojít na tom kterém směru celkového válčičtí nejvíce v rámci armády, spíše však v menším měřítku. Rozeberu tedy tyto otázky z hlediska armády.

K otázce operační sestavy armády v obraně

Bude-li armáda nucena přejít do obrany v průběhu nebo ke konci útočné operaci, bude mít přirozeně zpočátku rozhodující vliv na sestavu její učlenění za útoku. Svazky v 1. sledu armády útočí na jednotlivých směrech v celkovém pásmu armády, širokém 100 — 120 km. Je zřejmé, že v tomto pásmu (v některých případech ještě širším) se bude armáda bránit. Při tom je možné, že některý svazek armády bude mít podmínky i pro další útok a bude tedy útočit. Předpokládáme, že většinou dojde při přechodu armády do obrany ke změně v jejím složení: svazky, mající možnost dále útočit, budou podřízeny armádě, která pokračuje v útoku a naopak armáda převezme jiné svazky, vhodné pro obrannou činnost.

Přechod z útočné do obranné činnosti jasně znemožní vytvoření souvislé fronty obrany, v níž by měly svazky těsný styk, jak bylo pravidlem ve 2. světové válce. Zpočátku se tedy objektivně vytvoří nesouvislá a ve svém průběhu velmi nepravidelná fronta; poněvadž i přechod všech sil a prostředků armády do obrany nebude současný.

Na vytvoření celého systému obrany a rozmístění vojsk v něm mají přirozeně vliv ještě další zásadní okolnosti.

Obrana musí čelit útoku nepřítele, který se také připravuje k činnosti na jednotlivých směrech, poněvadž to umožňuje maximální využití úderů jaderných zbraní. Je třeba tudíž soustředit síly a prostředky na přehrazení pravděpodobných směrů útoku nepříte-

le s možností manévru na ostatní směry v pásmu armády, kde by se mohlo v průběhu již bojové činnosti prověřit nebezpečí průlomu.

Hlavním prostředkem obrany v současných podmínkách, zejména na operačním stupni a výše, nejsou již obvyklé bojové síly a prostředky, které by bylo nutno jako dříve soustřeďovat na směru hlavního úsilí obrany, ale jaderné zbraně. Ty jediné jsou schopny způsobit rozhodující ztráty jaderným prostředkům, vojskům i ostatní bojové technice nepřítele, který se chystá nebo již zahájil útok, radikálně změnit nevýhodný pro nás poměr sil a vytvořit tak podmínky ke splnění hlavního cíle obranné operace a boje — zmařit útok nepřítele a pokračovat v útočné činnosti. Budeme se snažit plně využít jaderných zbraní, způsobit nepříteli ztráty v průběhu vyjití hlavních jeho úderných uskupení k přednímu okraji naší obrany. Pokračuje-li i přes tyto ztráty v útoku, donutit ho pak úpornou obranou jednotlivých rajónů obrany na určených směrech vytvořit nejvýhodnější cíle pro úder jak jaderných a jiných zbraní, tak pozemních vojsk.

Nepřítel bude též v maximální míře používat úderů jaderných zbraní, musíme proto přijmout všechna opatření ke zmenšení ztrát svých sil a prostředků. Důležité opatření kromě jiných bude rozmísťování jednotlivých prvků obrany. Mezery mezi nimi budou takové, aby úder jaderné zbraně nepříteli určité ráže vyřadil jen velmi omezenou část sestavy.

To jsou podle mého názoru hlavní důvody, které si vynucují, aby bránci se vojska zaujímal po širce přerušovanou, nesouvislou linii, v níž hlavní úsilí je soustřeďováno na bezpečné přikrytí pravděpodobných směrů útoku nepřítele. Šířka pásma armády bude v těchto podmínkách 100 — 120 km a

pásmo obrany svazků 1. sledu armády do 20 — 40 km s mezerami mezi jednotlivými divizemi 10 i více km. Rozložení úseků a rajónů obrany družstev, čet a rot do šířky i do hloubky zůstane přitom v zásadě nedotčeno, neboť jen tak je možno vytvořit odolnou obranu. Mezery mezi úseky, zaujaté vojsky, bude přirozeně třeba bránit zátarasy, hlídkami, připravenými palbami všech druhů zbraní a manévrem sil z ostatních úseků, hlavně z hloubky obranné sestavy.

V soudobé obraně je jiný pohled i na hloubku sestavy vojsk.

Hlavní příčinou toho je pravděpodobný charakter útočné činnosti nepřítele. Masové použití jaderných zbraní by umožnilo útočníkovi plánovitě zničení bránců se vojsk, která by byla rozmístěna v pravidelné, nepříteli hluboké sestavě, jak bylo pravidlem na konci 2. světové války. Toto nebezpečí vzrůstá ještě více tím, že i nepřítel se připravuje útočit na jednotlivých směrech; proto vytvořit v kompaktní pravidelné sestavě obránce současným úderem několika jaderných nábojů „zelenou ulici“ pro svá úderná, velmi pohyblivá uskupení by jistě nebylo pro něho složitým problémem.

Tato skutečnost vyžaduje vnést do sestavy armády v obraně zásadní změny. Operační odolnost obrany v současných podmínkách se bude dosahovat především ničením nepřítele údery jaderných zbraní a následujícími za nimi v krátké době údery vojsk, přisunovanými na směry útoku nepřítele z hloubky, spolu s úpornou obranou hlavních prostorů v celkovém systému obrany. Úporná obrana připravených rajónů se bude provádět jak divizemi 1. sledu armády odražením útoků nepřítele na předním kraji obrany a v její blízké hloubce, tak zastavováním útoku nepřítele na směrech v operační hloubce. Současně se budou hlavní

síly a prostředky armády soustřeďovat v hloubce obrany v pohotovosti k vysoce manévrové bojové činnosti. Zničení uskupení nepřítele, vklínivších se hluboko do naší obrany, se bude pak dosahovat údery jaderných zbraní a útokem z chodu hlavních sil armády na takto otřesená úderná uskupení nepřítele.

Z uvedeného můžeme učinit závěr pro rozložení sestavy vojsk armády do hloubky.

Minulé poziční formy obrany nemožnou uvedeným požadavkům vyhovovat. Abychom zajistili možnost rychlého manévru vojsk druhých sledů a záloh z hloubky na směry útoku nepřítele, musíme je rozmisťovat v daleko větší hloubce než dříve. Vycházíme-li ze skutečnosti, že šířka pásma obrany svazky v 1. sledu armády bude činit 20 — 40 km, pak jeho druhý sled je třeba umisťovat do hloubky 15 až 20 km; 2. sled armády vzhledem k šířce pásma bude třeba umisťovat do hloubky 50 — 70 km od předního kraje obrany. Přitom bude třeba druhé sledy rozmisťovat vždy, bez ohledu na jejich předpokládaný úkol, do těch prostorů, které bude nutno podle zámyslu obranné operace udržet stůj co stůj.

Má-li mít obranná operace vysloveně dynamický a vysoce manévrový charakter a má-li se jejího cíle dosáhnout údery jaderných zbraní a údery hlavních sil armády z hloubky, předpokládá to, aby do druhého sledu armády bylo vyvedeno dostatek sil a prostředků. Tento úkol musí být jedním z hlavních prvků rozhodnutí velitele armády pro organizaci a vedení obranné operace.

Předpokládáme, že armáda bude mít k dispozici pro obrannou operaci zpravidla do pěti divizí, z nichž jedna až dvě budou tankové.

V útoku bude většina těchto sil v 1. sledu armády. Bude-li armáda útočit se dvěma sledy, pak přechod do obranné sestavy nebude představovat zvlášť složitý problém. Určené svazky 1. sledu armády přejdou na stanovené čáře do obrany. Může to být čára, kterou tyto svazky dosáhly, nebo čára, na kterou vojska musí ještě vyjít; častější bude druhý případ. Současně velitel armády bude zesilovat dosavadní 2. sled přemístováním některých svazků 1. sledu, podle možnosti hlavně tankových, do operační hloubky. Zpravidla by měly být v 1. sledu armády dvě až tři divize a ve druhém sledu tři až dvě divize.

Sestava prvního sledu armády bude hlavně určována počtem výhodných prostorů v celém obranném pásmu, které přehrazují hlavní směry pravděpodobného útoku nepřítele. Hlavním úkolem divizí prvního sledu je způsobit nepříteli ztráty, zabránit mu z chodu prolomit naši obranu, přinutit ho rozvinout hlavní síly, pokud možno v námi zvolených prostorech a tím vytvořit podmínky pro jejich konečné zničení.

Tankové svazky se zpravidla budou používat ve druhém sledu operační sestavy armády k provádění protiúderů, v krajním případě k zaujetí obrany v určených prostorech. V některých případech, zejména při rychlém přechodu z útoku do obrany, motou tankové svazky zaujímat obranu i v prvním sledu armády.

Druhý sled armády je určen k tomu, aby po jaderných úderech dokončil zničení nepřítele, který pronikl do hloubky obrany, a tím vytvořil podmínky pro přechod sil armády do útoku. Část sil druhého sledu může mít za úkol být připravena přehradit vzniklou mezeru v obraně, nahradit zničené síly po jaderných úderech nepřítele nebo vést boj s jeho výsledky.

Daleko obtížnější úkol bude tvořit vhodnou obrannou operační sestavu armády v případě, že armáda útočila v jednom sledu. Ovšem i tehdy musí velitel armády **smělým a energickým rozhodnutím 2. sled vytvořit a vhodně jej umístit v hloubce obrany.** V těchto podmínkách bude hrát zvlášť významnou úlohu úporný boj jednotek, ponechávaných v 1. sledu, který zabezpečí tento složitý manévř.

Kromě 1. a 2. sledu budou v ope-

račním učlenění armády dále raketové svazky nebo útvary operačně taktického dosahu, vojska PVO, jedna nebo více protitankových záloh, nejméně dva pohyblivé odřady zatarasovací, jedna — dvě ženijní a chemické zálohy. Zálohy se budou rozmisťovat při cestách v takové hloubce, aby byl zajištěn jejich rychlý manévř v celém pásmu armády.

Možná varianta operační sestavy armády v obraně je uvedena na schématu.

K otázce využití jaderných zbraní v souvislosti s poměrem sil a prostředků

Převaha sil a prostředků bude zpravidla na straně útočníka, neboť právě tato okolnost mu především umožňuje řešit situaci nejaktivnějším způsobem, tj. útokem a na druhé straně nedostatek sil a prostředků je většinou tím hlavním důvodem, pro který musí určitá strana přejít do obrany. Historie válek sice zná i případy opačné, ale ty byly vždy považovány za výjimku, uskutečněnou díky různým výhodným podmínkám.

I my počítáme s tím, že převaha sil a prostředků, kterou nepřítel dočasně získá na některém směru válčiště, mu dovolí získat iniciativu v bojové činnosti a tím i umožní přejít do útoku.

Poněvadž jaderné zbraně dnes představují rozhodující prostředek ve válečném sražení, je samozřejmé, že vzniklý poměr sil a prostředků se bude týkat především těchto zbraní. A právě u tohoto momentu se chci zastavit.

Při rozboru otázek obrany jsme dospěli k názoru, že rozhodující silou obránce k dosažení cíle obranné operace a boje jsou jaderné zbraně. Jimi budeme působit již na velkou vzdálenost na přicházející síly a prostředky nepřítele, jimi budeme mařit přechod nepřítele do útoku z chodu či z výchozího položení a konečně ony způsobí vlivnímu se nepříteli rozhodující ztráty.

Aby jaderné zbraně mohly plnit tyto úkoly, musí být v jednotlivých obdobích obranné operace použity v dostatečném počtu. Jenom tak vytvoří základ palebného systému v obraně, způsobí nepříteli v krátké době velké ztráty a budou s to změnit pro nás nevýhodný poměr sil.

Mluvíme-li tedy o **nevýhodném poměru sil a prostředků obránce**, měli bychom jím v prvé řadě rozumět poměr pozemních sil, tj. vševojskových svazků, tanků, děl a minometů i letectva, kde může být poměr dvakrát až třikrát výhodnější ve prospěch nepřítele, ale podle mého názoru v žádném případě **nemůžeme jím rozumět radikální rozdíl v počtu jaderných zbraní.** Jejich počet u obránce, i když bude zpravidla menší než u útočníka, **musí plně zabezpečit obrannou činnost.**

Zatím však se dopouštíme v našich úvahách v tomto směru určitého zkreslování a podceňování činnosti a možností nepřítele. Jestliže armáda brání pásmo široké 100 i více kilometrů, pak bude čelit útoku nejméně polní armády nepřítele, v níž bude značné množství odpalovacích zařízení se 100 i více jadernými náboji, deset i více svazků, přes 2000 tanků a tentýž počet děl i minometů. Abychom v takovém případě zmařili útok nepřítele a zásadně

změnili poměr sil a prostředků, musíme přinejmenším vyřadit:

1. určitou část odpalovacích zařízení operačního a operačně taktického dosahu jak organických, tak posilových — minimálně je nutno počítat na tento úkol 20 — 25 jaderných nábojů;

2. alespoň polovinu svazků 1. sledu nepřítele, tj. tři až čtyři svazky — vycházejí z rozpočtu šesti nábojů na jeden svazek, je nutno počítat na tento úkol s minimálním počtem 18 — 24 jaderných nábojů. Celkem tedy musíme počítat se 40 — 50 jadernými náboji, abychom mohli úspěšně působit na vojska 1. sledu nepřítele po celou dobu jejich činnosti do zahájení jejich útoku na přední kraj naší obrany. K tomu je dále nutno připočítat nejméně jednu třetinu uvedeného počtu pro období bezprostřední obranné operace, tj. v době vniknutí se nepřátelského úderného uskupení do naší sestavy, jeho ničení a podpory přechodu hlavních sil armády do útočné činnosti. Vychází tedy celkový počet na 50 — 70 kusů atomových nábojů, který se jeví ne-

zbytným pro úspěšné vedení obrany v rámci vševojskové armády. (Podrobnější rozpočet potřeby jaderných nábojů v armádní obranné operaci je zdůvodněn v článku mjr. Havlíčka.)

Některé dosavadní úvahy o tom, že armáda musí být s to dosáhnout cíle obranné operace s minimálním počtem jaderných zbraní (10 — 20 kusů), je nutno počítat podle mého názoru za málo reálné. Při tak malém počtu jaderných zbraní nemůžeme hovořit o neustálém účinném působení na nepřítele od vzdálených přístupů k naší obraně až po určitou její hloubku, nebudeme moci použít jaderných zbraní v tom kterém období operace masově nýbrž naopak nás to bude nutit používat je rozptýleně bez naděje na radikální zvrat situace.

Úspěch soudobé obranné operace bude tedy zabezpečen tehdy, když dosáhneme při celkovém nevýhodném poměru sil a prostředků určité rovnováhy mezi počtem a kvalitou jaderných zbraní nepřítele a našich.

K otázce protitankové obrany

Tanky v současných podmínkách více než kdy jindy představují hlavní údernou sílu útočníka, která je schopna v nejkratší době a s maximální odolností proti všem důsledkům oboustranného použití jaderných zbraní využít a upevnit výsledky úderů vlastních jaderných zbraní. Proto v obraně stále více vystupuje do popředí nutnost spolehlivě čelit jejich soustředěnému útoku.

Dnes jsou jednotky a útvary daleko lépe vybaveny k tomuto boji svými organickými prostředky, jejichž počet a kvalita se bude jistě i nadále zvětšovat.

Kromě toho zvláště významným prostředkem v boji s nepřátelskými tan-

ky jsou raketové útvary a svazky. Smělým a včasným použitím jejich úderů budeme s to způsobit tankovým uskupením útočícího nepřítele rozhodující ztráty a znemožnit tak jejich plánovitě, organizovaně zasazení v době pro nás nejnepríznivější, tj. ihned po jaderných úderech nepřítele.

Vedoucí snahou v obraně musí být dosáhnout toho, aby každý **opěrný bod** či **obraný rajón** byl vybudován s využitím organických prostředků a dovedným budováním protitankových zátarasů jako protitankový bez nutnosti přidělování prostředků z vyššího stupně velení. Tím bude dána možnost zachovat tankové jednotky v celku, používat je centralizovaně při protitank-

čích a protitúderch a tak zvyšovat údernost a účinnost aktivní činnosti v obranném boji a operaci a současně vytvářet protitankovou obranu do celé hloubky obrany.

Bude-li takto každý opěrný bod a obranný rajón budován s maximálním využitím vlastních prostředků jako protitankový, nemá již smyslu vytvářet speciální protitankové rotní opěrné body, praporní protitankové uzly a hlavně plukovní, divizní a armádní protitankové rajóny, na které je třeba vyčlenovat množství posilových prostředků. Proti této minulé praxi mluví i dynamický charakter současné bojové činnosti, který nedovolí zplánovat předem do všech podrobností vývoj situace na tom kterém směru. Oznamovat účinnost protitankových prostředků jejich pozičním umístěním v tom kterém protitankovému rajónu by se jevílo jasně neúčelným a neodpovídajícím celkovému pojetí a provádění zámyslu obranné operace.

V protitankové obraně naopak daleko větší význam nabývají níže formy manévru protitankovými prostředky, mezi nimiž zvláště důležitý úkol dostává pohyblivý odřad zatarasovací. Je to zdůvodňováno širokou frontou i větší hloubkou obranných rajónů a pásem, existencí velkých mezer mezi obsazenými úseky a skutečností, že každá jednotka má více méně odkrytá křídla a boky.

Útok nepřítele na jednotlivých směrech vyžaduje rychlou reakci k zajištění včasného zesílení úsilí na těchto ohrožených směrech; vytvoření účinných protitankových zátarasů velmi pohyblivými a technicky dobře vybavenými odřady zatarasovacími bude jedním z hlavních opatření. Vzhledem k šířce úseků a pásem obrany lze dojít k závěru, že pohyblivý odřad zatarasovací bude povinným prvkem bojové sestavy pluku, divize i armády, při čemž bude nutno vytvářet u svazku a armády nejméně dva tyto odřady.

V protitankové obraně bude hrát zásadní, velmi důležitou úlohu maximální využití všech výhodných vlastností terénu s cílem do krajnosti omezit manévr tankových uskupení nepřítele. Vedoucí myšlenkou při tom musí být svést všemi prostředky útok těchto uskupení, jejichž údernou sílu, vzhledem k momentální jimi získané převaze nelze v žádném případě podceňovat, do předem zvolených prostorů, v kterých bude možno v největší míře využít vlastních jaderných úderů. Jen tak bude možno realizovat hlavní zásadu v protitankové obraně — maximální využití jaderných zbraní taktického i operačně taktického dosahu k ničení tanků nepřítele již od jejich zahájení přesunů z hloubky po celou dobu jejich útoku.

K otázce ženíjního budování obrany

Činitelé, uvedení na začátku mého článku, budou mít rozhodující vliv na způsob ženíjního budování obranného systému na všech stupních. Obrana spěšně zaujímaná sama o sobě již určuje charakter jejího ženíjního budování, velmi odlišného od budování, vžitého v obraně předem připravované. Jistě je správný názor, že právě způ-

sob a stupeň ženíjního budování odlišuje tyto dva „druhy“ obrany.

V této souvislosti je třeba si uvědomit zásadní rozdíl ve vztahu operační sestavy vojsk a zámyslu obranné operace či boje k systému obrany. Dříve ve větší či menší míře měl často vedoucí místo právě pravidelný systém budování obrany: nesprávné sice, ale

běžně se vyskytující chápání vzdáleností pásem a postavení mezi sebou mělo často za následek šablonovité řešení velitelů. Obrana na směrech a nepravidelnost celé sestavy dnes správně vyzdvihuje a zajišťuje vůdčí úlohu zámyslu a zakotvuje nutnost, aby ženijní budování se mu plně podřídilo.

Hlavním cílem ženijního budování obrany zůstává i nadále vytvořit nejlepší podmínky pro naši obrannou činnost a nejhorší pro činnost nepřítele a zajistit v největší možné míře ochranu vlastních vojsk proti účinkům ZHN. Zvláště poslední úkol si vynucuje věnovat mu nejvyšší pozornost, poněvadž uchovat bojeschopnost jednotek v podmínkách oboustranného použití jaderných zbraní patří mezi základní povinnosti velitelů všech stupňů.

A skutečnost, že prosté zákopy pro živou sílu a okopy pro bojovou a jinou techniku snižují účinky jaderných úderů až dvakrát, ukazuje na význam ženijních úprav terénu v tomto směru. Ony společně se správným rozptýlením sestavy, důsledně prováděným protiatomovým manévrem, všestrannými klamnými opatřeními a přirozeně s aktivním působením na nepřátelské zbraně jsou hlavními činiteli protiatomové ochrany vojsk.

Ženijní budování obrany neztratilo svůj význam ani v souvislosti s otázkami účinnosti paleb zbraní všech druhů. Právě naopak. Charakter obranné sestavy a způsob obranného boje, o němž jsem se zmínil v první části článku, vyžaduje úpornou kruhovou obranu každého opěrného bodu či obranného rájónu. A vytvoření maximálně výhodných podmínek pro využití všech zbraní, hlavně protitankových, je k dosažení tohoto cíle nezbytným předpokladem.

Dost často se vyskytují názory, zda vůbec v současné obraně budovat zákopovou síť. Jsem toho názoru, že pro

její budování mluví kromě důvodů již uvedených ještě řada dalších faktů. I když je pravda, že zákop jako spojovací cesta vzhledem k technickému vybavení i nejmenších jednotek bojovými vozidly nebude mít dnes ten význam jako dříve, přece jen svou důležitost neztratil a zajišťuje nutnou součinnost v jednotce i vedení kruhové obrany. Dovedné budování zákopů dovoluje dále velmi účinně klamat nepřítele o naší skutečné sestavě a systému obrany. A nakonec zákopy jsou i jedním z důležitých protipožárních opatření.

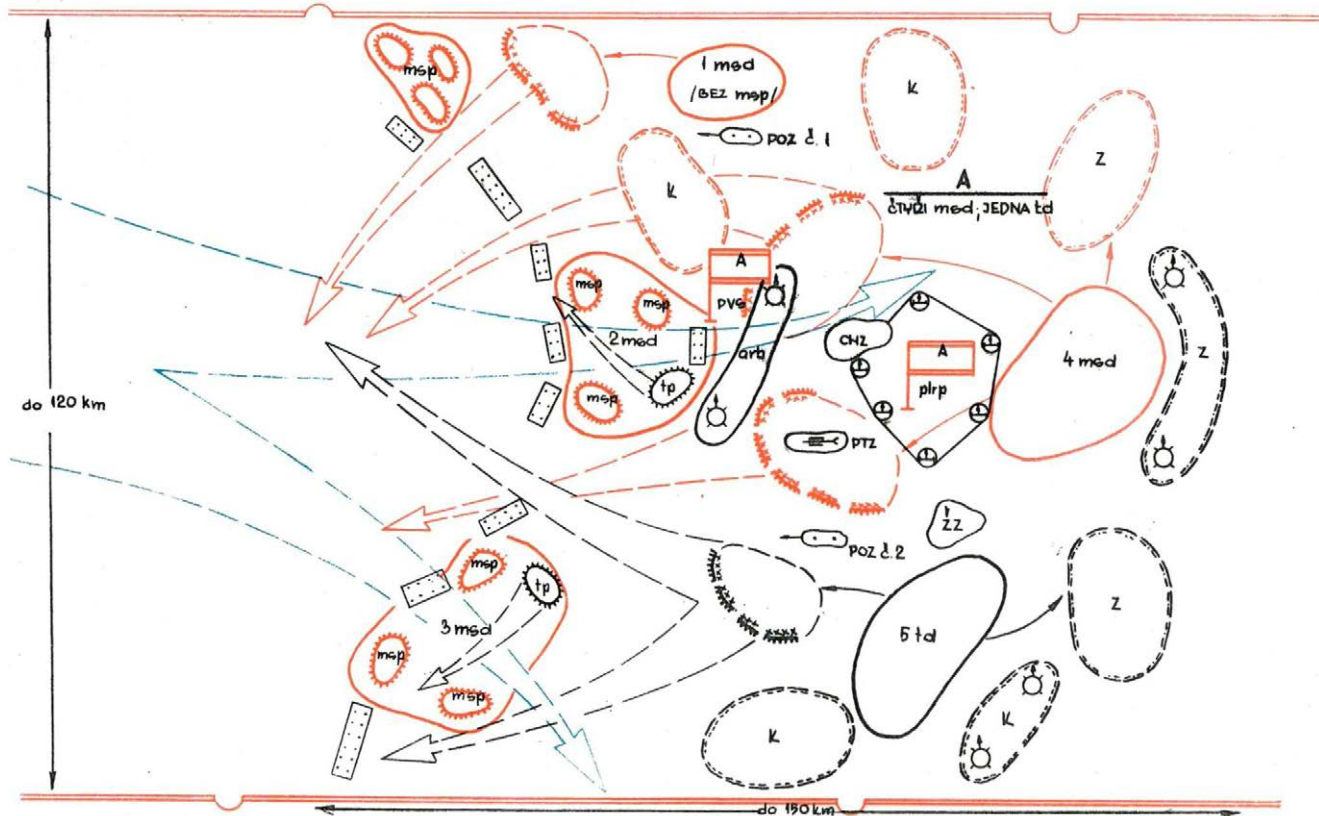
Způsob a rychlost ženijního budování obrany jsou přímo závislé na času, který bude pro tento úkol vymezen. A ten bude, jak jsme si již řekli, **zpravidla velmi krátký.** Ovšem ani tato skutečnost nesmí být příčinou zanedbání uváděné činnosti.

Jaká hlavní opatření bude třeba vždy provést? Kromě okopů a zákopů pro motostřelecké, tankové a dělostřelecké jednotky to budou palebná postavení raketových a jiných zbraní, úkryty pro osoby i část bojové techniky včetně velitelských míst a zdravotnických míst, příprava cest k manévru, příprava zátarasů všeho druhu, zabezpečení vodních zdrojů a nejn nutnějších protipožárních opatření. Souběžně s těmito pracemi budeme provádět opatření k utajení skutečného rozložení všech prvků sestavy vojsk.

Pořadí všech těchto prací se podřizuje v podmínkách zkrácených časových lhůt požadavku stálé pohotovosti vojsk k bojové činnosti. To znamená, že se buduje metodou postupného zvyšování úplnosti jednotlivých opatření od nejjednodušších forem ke složitějším, při čemž budované objekty slouží v každém stupni zhotovení jak k aktivní činnosti, tak k ochraně jednotek proti jaderným zbraním. Právě tato schopnost je velmi závažná v pod-

SCHEMA OBRANY ARMADY

/ VARIANTA /

LEGENDA: (Z) ZALOŽNÍ PROSTOR (K) KLAMNÝ PROSTOR

mínkách masového použití jaderných zbraní.

Posloupnost prací a lhůty jejich splnění určuje velitel armády podle podmínek, ve kterých vojska armády přecházejí do obrany, podle času vymezeného pro přípravu obrany a podle množství sil a prostředků, které je možno použít pro tento účel. Zásadou zde zůstává, že prací se zúčastňují všechna vojska a že ženijní vojska vykonávají odborné a zvláště složité úkony.

Je samozřejmé, že v těchto vhodných podmínkách bude mít významnou úlohu maximální využití všech vhod-

ných strojů k zemním pracem všude tam, kde to situace na bojišti dovolí.

Rozhodujícím rysem však za všech podmínek musí být požadavek, že sebekratší časová lhůta k přípravě obrany nesmí být příčinou toho, že bychom se nesnažili o nejúplnější ženijní budování. Jestliže tato skutečnost byla samozřejmou v době 1. a 2. světové války, kdy účinnost zbraní byla poměrně omezenou, pak by měla být tím více zjevnou v podmínkách masového oboustranného použití jaderných zbraní. Některé naše úvahy v tomto směru však tomu odporují.

*

To jsou jen některé otázky z problematiky armádní obranné operace. Jsem přesvědčen, že povinnost nás všech připravit se důkladně i na obrannou činnost v průběhu příští války, nás nutí zvýšit teoretickou činnost v těchto otázkách, v poslední době dosti zanedbávanou.